

Overijsselsche
ALMANAK
VOOR
OUDEHEID en LETTEREN.
1855.

Twintigste Jaargang.

DEVENTER,

J. DE LANGE.

1855.

G. TEN BRUGGENCATE Hz.

(Een Overijsselsch dichter, kortelijk herdacht.)

Na de minder dan rijmlarij, den lachlustigen lezer, ter verpoozing van meer deftige stukken, in de vorige bijdrage van dezen Almanak voorgelegd; kan het hem niet onaangenaam zijn, een oog te slaan in de verzen van een waarachtig dichter, dien het mij leed zou doen niet herdacht te zien, vóór de reeks dezer Almanakken, tot welke hij meer dan eene bijdrage leverde, voor goed gesloten wordt. Reeds zijn er meer dan twee jaren verlopen, sedert hij den 6den Maart 1853, in haast vijftigjarigen ouderdom — hij was den 23sten van dezelfde maand des jaars 1803 geboren — ten grave daalde, en nog kan ik mij niet herinneren ergens zijne nagedachtenis te hebben zien vieren. Ach! de lieve bescheidene man zou het ook niet verlangd hebben; stil en eenvoudig, als zijn gansche bestaan en levens-

loop, heeft hij ook zeker zijne uitvaart gewenscht; en brommende lofspraken over zijne grafzerk uitgegalmd hadden hem, zoo mogelijk, daar onder nog gehinderd en gekweld. Ook heb ik niet de pen opgevat om er hier eene te schrijven. Ik voel mij echter gedrongen, om, in korte woorden, de herinnering aan den man te verlevendigen, aan wien het mij een zoo zoet genoegen is, kennis te hebben gekregen, al brachten ook de omstandigheden mede, dat ik vervolgens zijn persoonlijk verkeer slechts weinig of niet kon smaken.

Het was in mijne eerste studiejaren, dat ik herhaaldelijk eenige zomerweken in een der hervormde pastoriën van Twenthes hoofdstad, het aangename Almelo, doorbracht. Daar leefde toen Ten Bruggencate, gelijk hij er geboren was, en vervolgens gestorven is; een nijver handelaar, maar die volstrekt niet het zwak van velen zijner broeders uit den dichtergilde deelde, dat hij zijn burgerlijk bestaan aan zijn dichtgeest zou hebben ten offer gebracht. Men kon hem het grootste gedeelte van den dag in zijn winkelneering bezig vinden. Gelukkig had hij echter evenmin de bekrompenheid, zijn dichttalent met geweld onder de bezigheden van zijn dagelijksch beroep te verstikken. Zoo hij den morgen en meest ook den middag aan zijn handel en het stoffelijk belang van zijn vreedzaam

gezin wijdde, den avond had hij gewoonlijk den Muzen veil; en niet zonder weelde herinner ik mij de genoegelijke uren, met enkele zijner lettervrienden, dan in het huisjen bij hem doorgebracht, dat zijn moestuin sierde, en waar wij in gezelligen kout of onder het aanhooren der liefelijke dichtvruchten, die hij ons ten beste wilde geven, onder het ledigen des bekers en het genot der vaderlandsche pijp, gezeten waren. De *dichter*, gelijk hem zijne stadgenooten — waarlijk niet ten onrechte — nog steeds plegen te noemen, telde toen tusschen de dertig en veertig jaar en stond dus in den bloei zijns levens. Sedert den 27sten van Herfstmaand 1827 gebuwd, was hij reeds het hoofd van een talrijk gezin, dat hij in zedige tucht en eerlijkheid voorging en leidde, en aan 't welk hij, meer dan vijftien jaar later, nog altijd te vroeg ontrukkt werd. Toen echter was hij nog ver van zijn dood, en wie hem, met den dichtgloed op de wangen, terwijl zijn vriendelijk oog van zoete vreugde straalde, zijne verzen onder ons had hooren voordragen, zou niet getwijfeld hebben, of er ook leven in den man stak. Bij de innemende bescheidenheid, die hem kenteekende, moest men hem echter steeds tot mededeeling zijner gedachten en gedichten uitlokken; maar vond zich dan ook te ruimer beloond door hetgeen hij uitte

en voordroeg. Kort daarop deed hij, op aandrang zijner vrienden, een bundel Gedichten, voor een deel reeds vroeger in jaarboekjens en maandschriften verspreid, het licht zien, en gaf daardoor ook zijnen verderen landgenooten gelegenheid zijne dichtgaaf te genieten en te waardeeren. Gewis heeft het hem moeite gekost daartoe te besluiten, en slechts de gedachte, ook elders in zijn vaderland, lezers te zullen vinden, door zijne zachte en nederige Muze, als zijne vrienden, geboeid, deed hem tot die stoute daad overgaan. „Begeef” zoo vroeg hij aarzelend in zijne „Opricht” aan deze,

Begeef ik mij Nu in de rij
Van Neerlands keurpoeëten?

maar liet er bescheiden op volgen :

Mijn vrienden, gij Wacht Poëzij
Noch stoute dichttafreelen;
Geen verzen vol van kracht en gloed,
Die, door hun schoon, het stugst gemoed
Nu schokken, dan weër streelen.

.....

Maar klink' mijn toon ook minder schoon; —
Bij 't lied der nachtegalen,
Dat met bewondring elk vervult,

Wordt ook het zacht akkoord geduld
Van mindre boschkoralen. —

Intusschen hoe nederig hij over zijne „kunsteloze klanken” gelijk hij ze tevens noemde, denken mocht, hoe klakkeloos hij alle stoutheid, kracht en gloed, aan zijne verzen mocht ontzeggen; in spijt zijner eigene bescheidene gedachten en ontkenning, in spijt van den gewonen, meer zachten en liefelijken toon zijner Muze zelve, komen zij er toch hier en daar in uit; en wie ooit zijn bundel heeft opgeslagen, of het vers in het jaarboekjen, waar het vroeger een plaats vond, gelezen, die moet zich gewisselijk door den krachtigen en indrukwekkenden toon, waarop hij *Mozes' Dood* verheerlijkt heeft, getroffen hebben gevoeld:

O Eedle man! die ginds naar Nebo's top
Uw gangen richt, gehoorzaam aan uw God,
Wat stijgt gij kalm ten steilen bergspits op!
Hoe rustig nog volvoert gij 't hoog gebod! —
Verzilverde ook de tijd uw achtbaar hoofd,
Geen ouderdom drukt uwe kracht ter neêr;
Uw boezemgloed is geenszins uitgedoofd;
Uw geest steeds vlug en vaardig als weleer.
Verheven ernst rust op uw fier gelaat;
Een heilig vuur straalt uit uw helder oog,
Als gij den blik eerbiedig opwaarts slaat
Tot Hem, die zijnen zetel heeft omhoog.

De beperkte ruimte, ons hier geschonken,
belet ons het geheele schoone gedicht hier af
te schrijven. Hoe krachtig echter zijne zang-
ster zich daar verheffe, gewoonlijk, als wij
reeds zeiden, uit zij zachter klanken, en
„smaakt” gelijk hij zelf elders zingt,

de vreugd

In meer stille en zachte kringen,
Om voor vaderland, voor deugd,
Voor de liefde een lied te zingen;
Zij geniet haar heuglijkst uur
Aan den boezem der natuur.

Aan de laatste vooral wijdde Ten Bruggen-
cate menig liefelijk lied; „lieve” zingt hij in
zijn „Lentelied”

Lieve, 't is verdwenen, 't Ruwe jaargetij;
IJs en sneeuw zijn henen, Bui en vlaag voorbij.
't Schoonst getijde nadert, Groen wordt weide
(en veld;
't Boschje krijgt gebladert, 't Rozenknopje zwelt.
. . . . .
Laat ons dan ook deelen in die zoete vreugd;
Laat ons kozen, streelen, In des levens jeugd!
Laat ons 't deurtje ontsluiten En naar buiten
(spoên;
't Is zoo lief daar buiten In het jonge groen! —

En in zijn „Herfstlied” heet het:

Lieve, 't is dan weer verdwenen
't Schoon en heerlijk jaargetij;
't Is met roos en anjer henen,
En met spel en zang voorbij.
't Schaauwrijk boschje wordt ontbladerd,
En verlept zijn struik en haag;
't Ruwe jaargetijde nadert;
Ach! met storm en regenvlaag.

.....

Eenzaam is het en verlaten
Waar wij ook onze oogen slaan;
't Plekje, waar wij onlangs zaten,
Ziet ons bleek en treurig aan;
Voor de bloempjes, die er huisden,
Dekt er dorrend loof den grond;
Voor de koeltjes, die er suisden,
Waait er thans de storm in 't rond. —

Ook in het geschiedverleden echter leeft
zijne Muze en lust het haar zich te verpoezen,
en het ontlokt haar geene van hare minstvloeyen-
de verzen:

De toekomst moge 't wijd verschiet
Versieren met haar loovren,
En menigmaal ons smachtend hart
Door 't vloeyendst beeld betoovren;
Te dikwerf gaat ons, met haar vlugt,

Dat uitzigt weêr verloren,
 Of voelen we aan haar schoone roos
 Den scherp gepunten doren.
 Maar gij, steeds dierbaar aan ons hart,
 Gij jaren van 't verleden,
 Gij mengt zoo menig zoet genot
 In 't bittere van het heden.

.....
 .....

Hoe zou de bouwval van dat slot
 Zoo zeer ons harte boeyen?

.....
 .....

Verbeelding voert ons aan haar hand
 En gaat die diep vervallen brug
 Met wal en gracht omringen.

Wij zien een ridder, kloek en fier,
 Teruggekeerd van 't strijden,
 Gevolgd door zijn vazallenschaar,
 De slotpoort binnen rijden.

De brakken dringen op hun heer,
 En kwisplen om zijn voeten;
 't Is alles leven op het plein
 En jublen en begroeten, enz.

Ten slotte nog de volgende verzen zijner
 tevredenheid, die ons hem zelf als mensch, in
 al „het schoon van 't onbevlekt gemoed,” dat
 hem sierde, schetsen.

Gelukkig hij, wiens kalm gemoed
 Geen toemelooze wenschen voedt,
 Noch zucht naar toekomst of verleden;
 Die 't goed waardeert, dat hij geniet,
 En, in zijn werkring wel te vreden,
 Niet slechts 't geluk bij andren ziet.

Als hij, na 't zorgen van den dag,
 Des avonds zich verpoozen mag,
 Te midden zijner dier'bre panden;
 Al toeft hem dan geen feestpokaal,
 Noch teelt van Oost- en Westerstranden,
 Toch smaakt hem zijn eenvoudig maal.

Hij tracht naar hooge dingen niet,
 Maar al wat eer en plicht gebiedt
 Zoekt hij volijvrig te volbrengen;
 . . . . .

Zijn hart der stille deugd gewijd,
 Kent afgunst, lagen wrok, noch nijd,
 Maar deelt in 't heil van zijnen broeder;
 Zijn adel is de menschlijkheid,
 En de arme, zonder steun of hoeder,
 Vindt hem tot zijne hulp bereid.

Hoe sober ook zijn bete zij,
 Hem stroomt, in ieder jaargetij,
 Alom genot en vreugde tegen;
 Hem is de schepping altijd schoon:
 De lentē door haar bloemenregen,
 De winter met zijn ijzelskroon.

De lieflijke avondzonnestraal,
 De zilvren maan, der sterren praal,
 Het oogverrukkend morgengloren,
 Der velden tooi, der voglen stem,
 Het weeldrig golven van het koren,
 't Is alles dubbel schoon voor hem.

Het stil geluk der huwlijksmin
 Heeft ook voor hem meer wellust in;
 Hij leeft geheel voor gade en kindren,
 En smeekt, met diep geroerde ziel,
 Dat slechts die vreugd niet mag vermindren,
 Die hem door hen te beurte viel.

Wie zich met Ten Bruggencates even blijde
 als gezonde levensbeschouwing bekend wil ma-
 ken, dien bevelen wij het schoone stukjen *Genot*
 aan, in den *Overijsselschen Almanak* voor 1839
 opgenomen.